

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในสังคม การเร่งพัฒนาการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษา ทั้งนี้เพราะการให้การศึกษาเป็นงานที่ละเอียดซับซ้อน กว้างขวางมาก ต้องอาศัยความรู้ ความฉลาด ความรอบคอบ ความเสียสละอดทน ความเพียรพยายาม ความสุจริตและความเมตตา งานการศึกษาจึงจะสำเร็จผลได้ ครูที่มีความรู้ความสามารถได้รับการศึกษามากอบรวมมาอย่างนี้จะช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นการปรับปรุงคุณภาพของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านการศึกษายุ่ตลอดเวลา ในระยะ ๒ - ๓ ปี ที่ผ่านมา การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปหลายประการนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงระบบของการจัดการศึกษา การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และการขยายตัวทางด้านวิชาการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและควมก้าวหน้าทางด้านการศึกษาที่กำลังเป็นอยู่ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูในด้านวิชาการและช่วยให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็คือการนิเทศการศึกษา

ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึงเนื่องจาก การขยายตัวในด้านจำนวนโรงเรียนและขนาดของโรงเรียนทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวน

เพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมากมาย การนิเทศการศึกษาจากภายนอกโดยศึกษานิเทศก์ย่อมไม่เพียงพอ เพราะจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของโรงเรียนและครูในระดับมัธยมศึกษาที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีการใหม่หรือระบบการนิเทศการศึกษารูปแบบหนึ่งเข้ามาช่วยเรียกว่า "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน" การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นความพยายามอันหนึ่งในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น^๑

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการนิเทศการศึกษาโดยอาศัยบุคลากรภายในโรงเรียนเองเป็นผู้นิเทศได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดหรือสายวิชา รวมทั้งครูที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญตลอดจนประสบการณ์ในด้านการสอนเฉพาะสาขาวิชา บุคลากรเหล่านี้จะต้องสามารถทำการนิเทศครูในโรงเรียนได้ในรูปของการเป็นที่เลี้ยง การปรึกษางานในหมู่คณะตลอดจนการให้ความรู้เพิ่มเติมโดยถือหลักการฝึกกำลังกับปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ด้วยดี^๒ การนิเทศการศึกษาโดยใช้นักวิชาการภายในโรงเรียนมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพราะสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์จากภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแท้จริงได้^๓

^๑ นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์, "การนิเทศภายในโรงเรียน", ในเอกสารประกอบการเรียนวิชาปฏิบัติการนิเทศการศึกษาและพัฒนาศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๑๔, หน้า ๑ (อัครสำเนา)

^๒ สุปภนทร์ เกตุทัต (บรรณาธิการ) "การปฏิรูปการศึกษา", ในรายงานของคณะกรรมการวางแผนปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร) : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔, หน้า ๑๓๒.

^๓ สัจจ อุตราพันธ์, "การนิเทศภายในโรงเรียน", ในเอกสารประกอบการเรียนรายวิชาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับสูงรุ่นที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๑๒ (อัครสำเนา)

การที่ผู้นิเทศ เป็นบุคลากรภายในโรงเรียนย่อมมีความใกล้ชิดกับครูและนักเรียน ทำให้สามารถมองเห็น ปัญหาต่าง ๆ และรู้ทางที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ได้ตรงเป้าหมายและได้ผลดีที่สุด ฉะนั้นการนิเทศการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลแท้จริง จะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนเอง^๑ นอกจากนี้ การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนับว่าเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันเนื่องจากบุคลากรในโรงเรียน มีอรรถศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มีความรู้ความสามารถ บางคนยังมีความชำนาญด้านการสอนเฉพาะวิชา อีกด้วย จึงสมควรที่จะนำเอาทรัพยากรบุคคลเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและยังเป็นการ ยอมรับซึ่งกันและกันด้วย

จะเห็นได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็น การช่วยพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษานั้น ๆ ทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในโรงเรียนและเป็นการแบ่งเบาภาระของศึกษานิเทศก์อีกด้วย เพราะความหวังของการนิเทศการ ศึกษาในอนาคตก็คือการช่วยครูและผู้บริหารโรงเรียนให้ทำการนิเทศซึ่งกันและกัน^๒ อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานใด ๆ นั้น ถ้าจะให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ย่อมมีประสิทธิภาพ ผู้ดำเนินงานจะต้องมีหลักยึดในการทำงานและมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนพอสมควร สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ ใน เรื่องของการนิเทศศึกษานั้นก็มีหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่ยึดถือในการปฏิบัติ ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีนักการ ศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

เบอร์ตันและบรูกเนอร์ (Burton and Brueckner) ได้กำหนดหลักการนิเทศการศึกษา ไว้ว่าการนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย (Democratic) คือจะต้องเปิดโอกาสให้มีการ ร่วมมือและใช้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มากที่สุดและในการนิเทศการศึกษา

^๑ สิปปนนท์ เกตุทัต, "การปฏิรูปการศึกษา", ในรายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐาน เพื่อปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๕), หน้า ๓๒.

^๒ กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์, งานนิเทศการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : หน่วย-ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ๒๕๒๑), หน้า ๕๖.

ควรรู้ว่าอำนาจให้น้อยที่สุด อำนาจนั้นจำเป็นจะต้องได้มาจากหมู่คณะเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของหมู่คณะไปสู่เป้าหมาย^๑

เจน ฟรานเซท (Jane Franseth) ได้ให้ข้อเสนอไว้ว่าการนิเทศการศึกษาจะมีความหมายสำหรับครูก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อผู้รับการนิเทศโดยตรงนั่นคือจะต้องให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือในเรื่องใดจึงจะเป็นที่ต้องการของเขา^๒

เจมส์ อาร์ มาร์คส์, อีเมอรี สตูปส์ และจอยซ์ คิง-สตูป (James R. Marks, Emery Stoops and Joice King - Stoop) ได้ให้หลักเบื้องต้นของการนิเทศการศึกษาว่าการนิเทศการศึกษาควรถูกปรับให้ตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคลที่เป็นบุคลากรของโรงเรียน^๓

เซอร์จิโอแวนนิ (Sergiovanni) และ สตาแรทท์ (Starratt) ก็ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า การนิเทศที่ดีต้องยึดทัศนคติและวิธีการทางวิทยาศาสตร์และต้องมีการวางแผนอย่างมีระเบียบ มีการประสานความร่วมมือ (Co - Operatively) และจัดให้มีกิจกรรมต่อเนื่องกัน^๔ นอกจากนี้ วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร ยังได้เสนอหลักเกณฑ์สำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษา

---

^๑William H. Burton and Leo J. Brueckner, Supervisions : A Social Process, 3d. ed. (New York : Appleton Century Company, 1955), p.11.

^๒Jane Franseth, Supervision as Leadership. (New York : Row Perterson and Company, 1961), pp. 23 - 26.

^๓James R. Marks, Emery Stoops and Joice King -- Stoops, Handbook of Educational Supervision : A Guide for the Practitioner. (Boston : Allyn and Bacon, 1971) pp. 3 - 4.

^๔นพพงษ์ บุญจิตราคูญ์, "ความหมายและหลักการนิเทศการศึกษา" ในคำบรรยายของโครงการสัมมนาศึกษานิเทศก์ กรุงเทพมหานคร รุ่นที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๔ (ยึดสำเนา).

ไว้ดังนี้คือ*

๑. จะต้องทราบความต้องการของครูแล้ววางแผนการนิเทศเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ
๒. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูแล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน
๓. ต้องยอมรับนับถือบุคลากรที่ร่วมงานในโรงเรียนนั้นและแสดงให้เขาเห็นว่าเขามีความสำคัญในสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย

สังจิต อุทรานันท์ ได้ให้ความเห็นว่า การนิเทศภายในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะต้องมีคนมาคอยชี้แนะให้ทำงานตลอดเวลา ซึ่งนับว่าการนิเทศภายในโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญา, หลักการ, และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด^๒

จากแนวคิดของนักการศึกษาเหล่านี้พอจะประมวลได้ว่า ในการจัดการนิเทศการศึกษา ผู้ดำเนินงานควรมีหลักยึดและมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้งานนิเทศการศึกษามีบรรลุลผล หลักที่เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการนิเทศการศึกษาก็คือผู้รับการนิเทศจะต้องยอมรับการนิเทศ

การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนโดยเฉพาะผู้บริหารและครู การดำเนินงานจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้ก็ต้องอาศัยความเข้าใจ ความเห็นชอบ การยอมรับและความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน ฉะนั้นการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องทำให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจตรงกันและยอมรับโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

---

*วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางนूर, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และสุพิชญา ธีระกุล, หลักการนิเทศการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เลข, ๒๕๑๔), หน้า ๒๑ - ๒๒.

^๒สังจิต อุทรานันท์, "การนิเทศภายในโรงเรียน", ในเอกสารประกอบคำบรรยายการอบรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาาระดับสูง วันที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๔, หน้า ๑๒. (อัครสำเนา).

ของโรงเรียน การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องเริ่มจากความเห็นชอบ ความต้องการของบุคลากรภายในโรงเรียนและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ฉะนั้นการศึกษาทัศนคติความคิดเห็นตลอดจนความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญและสมควรจะกระทำเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้บ้าง เช่นในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ กฤษณ์ น้ำเพชร ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๖ สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ^๑ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยเกือบทุกด้าน ปัญหาและอุปสรรคก็คือโรงเรียนขาดการวางแผนดำเนินการนิเทศอย่างเป็นทางการ ยังไม่มีผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรง ขาดแคลนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้อำนวยในการปฏิบัติงาน

ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ วินัย ตะสถิตย์ ได้ทำการวิจัยเรื่องสำรวจ การปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา ๒^๒ และในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ นิตยา ปรีชาหาญ ได้ทำการวิจัยเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร^๓ ผลการวิจัย

^๑กฤษณ์ น้ำเพชร, "วิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑, หน้า จ - ฉ.

^๒วินัย ตะสถิตย์, "สำรวจการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา ๒" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า จ - ฉ.

^๓นิตยา ปรีชาหาญ, "การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า จ - ฉ.

หัง ๒ เรื่อง หอจะสรุปได้ว่า งานนิเทศภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรที่จะรับผิดชอบด้านแนวทางในการดำเนินงานและขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์

จะเห็นได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ได้มีผู้วิจัยมาแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นการสำรวจถึงการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่ากระทำมากน้อยเพียงใด จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดว่างานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารและครูควรจะให้ความสนใจ และให้การสนับสนุนที่จะจัดให้มีขึ้น แต่เท่าที่ผ่านมายังปฏิบัติกันน้อย เพราะขาดแนวทางในการดำเนินงาน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อจะได้นำความคิดเห็นเหล่านั้นเสนอเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับแนวการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งขนาดใหญ่และขนาดกลาง เกี่ยวกับแนวการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
๓. เพื่อเสนอแนวปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สมมุติฐานในการวิจัย

๑. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษาขนาดใหญ่กับขนาดกลางเกี่ยวกับแนวการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน
๒. ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษาขนาดใหญ่เกี่ยวกับแนวการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน
๓. ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษาขนาดกลางเกี่ยวกับแนวการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยนี้มีผู้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา และกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
๒. กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา ซึ่งปฏิบัติงานในภาคปลาย ปีการศึกษา ๒๕๒๔

ข้อตกลงเบื้องต้น

ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไปไม่สามารถแบ่งออกจากกันได้โดยเด็ดขาดในทางปฏิบัติ ความคิดเห็นของครูไม่ว่าจะสอนในระดับต้นหรือปลายถือว่าเป็นตัวแทนของความคิดเห็นของครูในโรงเรียนทั้งหมด

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ครู หมายถึงผู้สอนประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปฏิบัติงานในภาคปลาย ปีการศึกษา ๒๕๒๔

ผู้บริหาร หมายถึงผู้อำนวยการโรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่, ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดหรือสายวิชา

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐ คนขึ้นไป^๑

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า ๑,๕๐๐ คน^๒

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึงความพยายามทุกวิถีทางของผู้นิเทศภายในโรงเรียนในอันที่จะช่วยพัฒนาครูได้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด เกิดขึ้นกับผู้เรียน

งานนิเทศการศึกษา หมายถึงงานหลักที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนได้มากที่สุด

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา หมายถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่จัดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้งานนิเทศการศึกษาดำเนินไปได้ด้วยดีและบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
ประโยชน์ของการวิจัย

ผลจากการวิจัยนี้จะได้นำปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

^๑โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เป็นการรวมเอาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดพิเศษและขนาดใหญ่ซึ่งแบ่งไว้ตามเกณฑ์กำหนดขนาดโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการไว้ด้วยกัน

^๒โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง เป็นการรวมเอาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งแบ่งไว้ตามเกณฑ์กำหนดขนาดโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการไว้ด้วยกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา มีจำนวนทั้งหมด ๑๐๘ โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ๗๗ โรงเรียน และขนาดกลาง ๓๑ โรงเรียน มีผู้บริหารทั้งหมด ๑๐๘๗ คน และครูทั้งหมด ๑๒,๕๔๕ คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ก. ลุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ร้อยละ ๕๐ ของโรงเรียนแต่ละขนาด ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ๓๘ โรงเรียน และขนาดกลาง ๑๔ โรงเรียน รวมเป็นโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๕๒ โรงเรียน การลุ่มตัวอย่างใช้วิธีลุ่มแบบง่าย (simple random sampling)

ข. ลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนเพียงพอ กับขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชากรทั้งหมด ซึ่งคำนวณได้จากสูตรของ Taro Yamane^๑ โดยลุ่มผู้บริหารโรงเรียนละ ๖ คน และครูโรงเรียนละ ๗ คน โดยวิธีลุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรโดยแยกเป็นผู้บริหาร ๓๑๘ คน และครู ๓๗๑ คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด ๖๘๙ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองโดยการศึกษาทฤษฎีทางการนิเทศการ ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษาตลอดจนขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

---

^๑Taro Yamane, Statistics : Introductory Analysis 2d.ed. (Tokyo : John Weatherhill, 1970), pp. 581 - 583.

แบบสอบถามประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (check - list), แบบเกณฑ์ประมาณค่า (rating - scale), แบบจัดอันดับ (rank - order) และแบบปลายเปิด (open - ended) โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ปฏิบัติ และกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา จำนวน ๒ โรงเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเองและใช้บริการทางไปรษณีย์

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (frequency)

ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (frequency)

ตอนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ส่วนที่เป็นปลายเปิด (open ended)

วิเคราะห์โดยการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จัดระเบียบเรียงลำดับความถี่

การทดลองความแตกต่างเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง ๒ กลุ่ม
วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) และค่าไค-สแควร์ (chi-square)

การคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

ลำดับขั้นในการเสนอผลวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนของการเสนอข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น ๔ บทดังนี้

บทที่ ๑ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ

บทที่ ๒ กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด

บทที่ ๔ กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูลและผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ ๕ กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย อภิปราย ข้อเสนอแนะ และการเสนอแนวปฏิบัติในการ

จัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย